

Vedtaget
23. februar 2011

Klimapolitik

Skanderborg Kommune

2011-2013

Skanderborg
KOMMUNE

Forord

Klimapolitikken skal bidrage til at begrænse den globale opvarmning. Der er behov for en betydelig indsats – også på lokalt niveau.

Udover begrænsningen af den globale opvarmning skal indsatsen også kobles sammen med vores forsyningssikkerhed og vores fremtidige vækst. Fortsat adgang til energi (til overkommelige priser) skal sikres gennem anvendelse af alternative energikilder. Samtidig skal energipolitikken bidrage til, at lokalt forankrede virksomheder får mulighed for at udnytte den stigende efterspørgsel efter klimavenlig teknologi.

Den omstilling, vi står over for i dag, kræver et konstruktivt samspil mellem virksomheder, foreninger, borgere og politikere. Klimapolitikken er Skanderborg Byråds afsæt for at indgå i dialog og samarbejde på klimaområdet med alle interesserede.

Det bestående opleves ofte som en naturlov, og det kræver både fantasi, kreativitet og mod fra alle parter til at medvirke til en væsentlig omstilling her og nu. Vi kan nemlig ikke vente.

Vejen til Klimapolitik for Skanderborg Kommune begyndte med debatten om Skanderborg Kommunes langsigtede udvikling, som førte til Udviklings- og planstrategi 2007-2030 for Skanderborg Kommune. Strategien omhandler også bæredygtig udvikling – en såkaldt Lokal Agenda 21 strategi. Denne strategi har 6 indsatsområder: Natur, grundvand, sundhed, ressourceforbrug, klima og trafik.

Disse indsatsområder er integreret i Kommuneplan 09, og følges op af årlige handlingsplaner. Den første "Handlingsplan for klima og bæredygtighed i Skanderborg Kommune" blev vedtaget i marts 2009 og afrapporteret i maj 2010. Handlingsplanen omhandlede alle 6 indsatsområder.

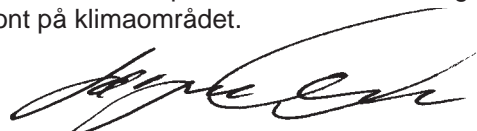
De næste års handlingsplan foreligger nu som Skanderborg Kommunes klimapolitik, hvor klima får et større fokus i en årrække – dog uden at de øvrige indsatsområder er glemt.

Klimapolitikens indhold stammer fra en lang række input herunder en temadrøftelse med Miljø- og planudvalget den 7. juni 2010 om klimaindsatsen, inspiration fra studietur til Samsø Energiakademi, fra drøftelser og beslutninger i Byrådet om bl.a. energioptimering af kommunale bygninger (ESCO) og lavenergibyggeri i nye boligområder, fra interviews med fagchefer i maj 2010 i forbindelse med status for Agenda 21 handlingsplanen, fra konference om fremtidens byggeri i Skanderborg Kommune 26. oktober 2009, og også input fra fokusgruppeinterviews og fra www.ideoffensiv.dk i forbindelse med tilblivelsen af Lokal Agenda 21 strategi i 2007.

Politikken er ambitiøs og afspejler Byrådets ønske om at gå foran og gøre en forskel på klimaområdet. Samtidig er politikken realistisk, da den har fokus på de områder, som kommunen har størst mulighed for at skabe forandring, og hvor CO₂-nedbringelsen kan ske med allerede kendte teknikker.

Fokus er både på reduktion af energiforbruget og på omlægning til vedvarende energi. Det vil bl.a. ske via formidling og via samarbejde med aktører på området, herunder energiselskaber, virksomheder og borgere.

Med denne Klimapolitik stiller Skanderborg Kommune sig i front på klimaområdet.

Jørgen Gaarde
Borgmester

En CO2-neutral kommune i 2020!

OVERORDNET MÅL

Skanderborg Kommune er CO2-neutral i 2020 i forhold til opvarmning og elforbrug.

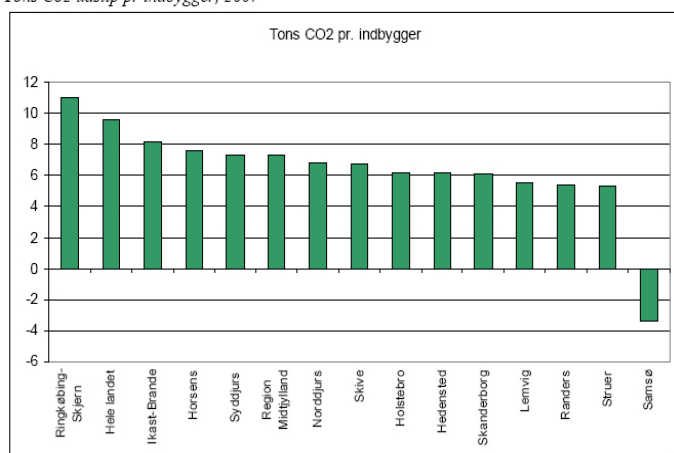
Målet indebærer således både nedbringelse af energiforbruget og omlægning af forbruget til CO2-neutrale energikilder. Det er vigtigt at understrege, at omlægning af forbruget er det fokus, der kan sættes allermost lid til i forhold til at opnå CO2-neutralitet.

Skanderborg Kommune vil gå forrest for at udvikle en bæredygtig kommune med initiativer, som påvirker bygninger, fysiske strukturer og adfærd.

Skanderborg Kommune vil tage sin egen medicin og gennem partnerskaber, information og motivation være i dialog med virksomheder og enkeltpersoner om vigtigheden af klimaindsatsen.

Det forventes, at den næste generation af klimapolitikken også vil omhandle transportens og landbrugets andel af CO2-udledningen. Der vil desuden ske en særskilt planlægning for tilpasning til klimaforandringer.

Tons CO2 udslip pr indbygger, 2007

Kilde: PlanEnergi, Region Midtjylland og Energistyrelsen

Et godt udgangspunkt

Vi har et godt udgangspunkt her i Skanderborg Kommune, hvor vi hver især har et energiforbrug, der i gennemsnit udleder 6 tons CO2 om året til atmosfæren. 6 tons lyder af meget, men er en del mindre end landsgennemsnittet på 10 tons CO2.

Udgangspunktet skal bruges som en ambitiøs platform for initiativer til gavn for klimaet, så vi hver især kan nærme os den internationalt fastsatte grænse for CO2-udledningen på 1-2 tons, som er målet, så vi undgår at påvirke jordens klima i negativ retning.

Skanderborg Kommune har allerede på nuværende tidspunkt igangsat en række bæredygtige initiativer, der er under gennemførelse og videreudvikling.

FOKUS I KLIMA-INDSATSEN

1. Omlægning til vedvarende energi.
2. Reduktion af energiforbruget.
3. Samarbejde og formidling.

FAKTA

CO2-udledning i Skanderborg Kommune

Ifølge energiregnskab for Skanderborg Kommune 2007 er de vigtigste kilder til CO2-udledning:

- Opvarmning og el-forbrug, ialt 172.000 tons, heraf:
- Strøm produceret uden for kommunen: 100.000 tons CO2
  - Naturgas: 18.000 tons CO2
  - Brændselolie: 37.000 tons CO2
  - Fjernvarme fra Århus: 17.000 tons CO2

Transport, ialt 161.000 tons, heraf:

- Dieselolie og benzin: 133.000 tons CO2
- Flyrejser: 28.000 tons

Ved årsskiftet 2010/2011 foreligger et nyt regnskab for Skanderborg Kommune for 2009, som inkluderer landbrugets bidrag af klimagasser, herunder metan og lattergas, der er kraftige klimagasser.

Dette er blandt andet sket i forlængelse af, at Skanderborg Kommune har indgået en kurveknækkeraftale om reduktion af det elforbrug, kommunen har som organisation. Derudover er Skanderborg Kommune klimakommune med fokus på reduktion af CO2-udledning - både som organisation og for kommunen som helhed.

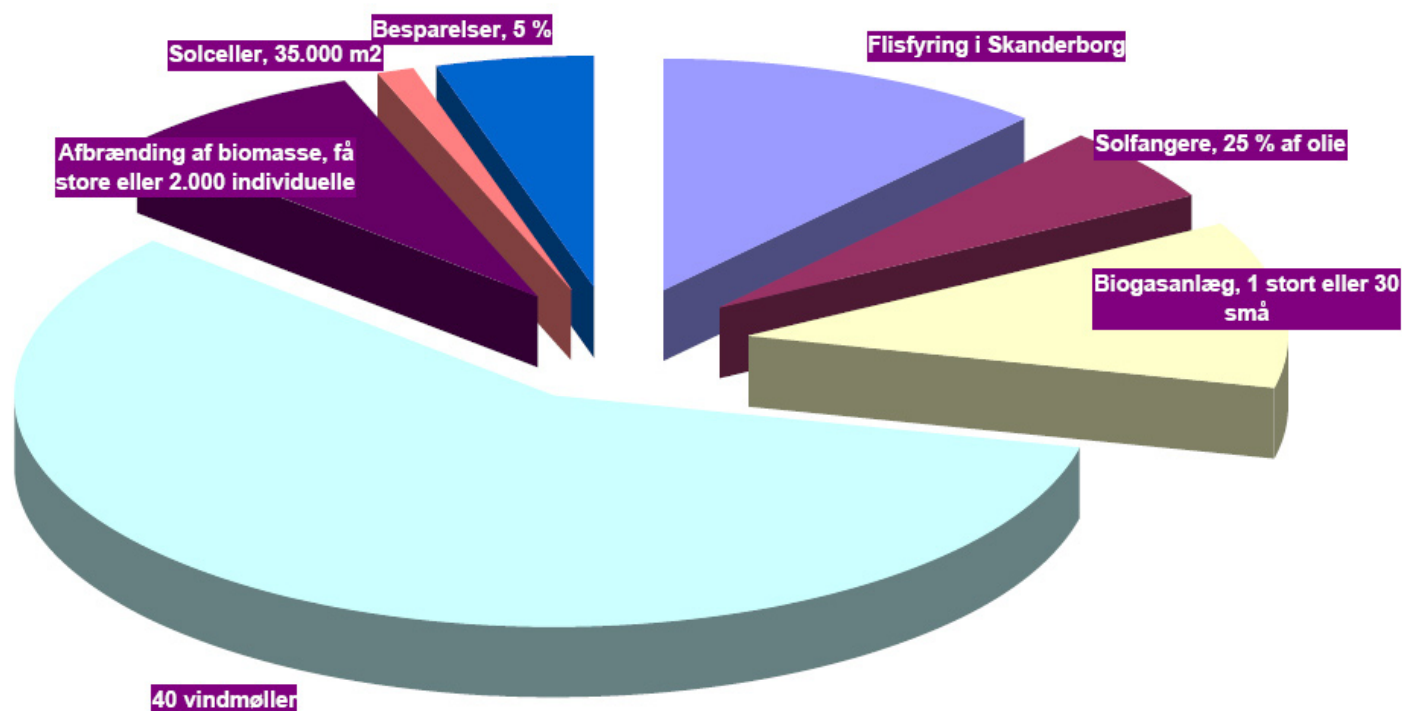
Alle nye boligområder skal eksempelvis opfylde kravene til lavenergi i det til enhver tid gældende bygningsreglement, dvs. altid mindst én standard bedre end minimumskravene. Der er etableret et Netværk for fremtidens byggeri, og derudover har Skanderborg Byråd vedtaget en meget ambitiøs politik for fremtidens kommunale byggeri, hvori det bl.a. er besluttet, at alt kommunalt byggeri skal have et energiforbrug svarende til passivhuse.

Der er også etableret en klimahjemmeside: www.skanderborg.dk/klima, hvor det bl.a. er muligt at se Skanderborg Kommunes energiregnskab samt luftfotos, som viser varmetab fra de enkelte huse i Skanderborg, Stilling, Hørning, Galten-Skovby og Ry.

Hvordan reduceres CO2-udledningen fra 172.000 tons CO2 til 0 over 10 år?

Skulle der alene anvendes én teknologi ville det f.eks. kræve 66 vindmøller á 2 MW, 3½ kæmpe biogasanlæg, 275 gårdbiogasanlæg eller 3 mio. m2 solceller. I virkeligheden vil der naturligvis blive tale om et mix af teknologier og indsatser.

Nedenstående figur er et eksempel på, hvordan den ambitiøse CO2-reduktion kan opnås. Hvis ét element (f.eks. biogas) viser sig ikke at kunne realisere tilstrækkelig CO2-fortrængning, vil det kræve, at ét eller flere af de øvrige elementers andel øges.

Opfølgning og evaluering

Som led i Miljø- og Planudvalgets politikkontrollerende arbejde, evalueres Klimapolitikken årligt med henblik på justering.

Derudover er der en række nøgletal, som udvalget løbende vil modtage:

- Energiforbruget i de kommunale bygninger (og CO2-udledningen) vil komme på www.skanderborg.dk/klima, hvor det til enhver tid vil kunne aflæses.
- Der udarbejdes årligt en opgørelse over den samlede CO2-udledning fra de kommunale aktiviteter.
- Hvert andet år udarbejdes i samarbejde med Region Midtjylland et energiregnskab for hele Skanderborg Kommune.

1. Omlægning til vedvarende energi

MÅL

Skanderborg Kommune er selvforsynende med vedvarende energi til strøm og opvarmning.

Vedvarende energi er først og fremmest energi, som stammer fra sol og vind. Solens energi kan udnyttes til varme via solfangere, som indeholder væske eller luft, og til strøm via solceller, som indeholder elektriske ledere. Vindens energi omdannes til strøm via vindmøller.

Udnyttelse af biomasse, som flis, træ, halm eller husdyrgødning til energiproduktion kaldes CO₂-neutral, fordi planterne har optaget præcis lige så meget CO₂ fra luften i vækstperioden, som frigives igen, når det bliver brændt af. Så klimamæssigt er biomasse CO₂-neutral. Biomasse er dog en begrænset ressource, som kun kan dække en del af vores energiforbrug.

VIDEN OM VEDVARENDE ENERGI

Vindmøller i Skanderborg Kommune i 2007

Der er 22 vindmøller af forskellig størrelse. Deres gennemsnitsalder er 13 år, og de holder ca. 20 år.

De 22 vindmøller producerer 23.000 MWh (mega-watt-timer) pr. år. Den samme el-produktion ville 4 moderne vindmøller (2 MW) kunne producere.

El omregnet til 2 MW vindmøller (100 meter)

El-import til Skanderborg Kommune: 40 stk.
El-forbrug i kommunale bygninger og til vejbelysning: 2 stk.

Samsøs erfaringer med vindmøller

Samsø Kommune var i 2001 medstifter af selskabet Samsø Havvind A/S, som fik etableret 10 stk. 2,3 MW havvindmøller ved Samsø. Investeringen var på 240 mio. kr. Den budgetterede produktion var på 77.000 MWh. I 2002 købte Samsø Kommune 5 af møllerne.

Den kommunale investering er etableret i et kommunalt energiselskab, Samsø Vedvarende Energi Aps. Overskuddet fra selskabet bruges til medfinansiering af nye energiprojekter og energibesparelser i kommunale institutioner.

Beslutningen om kommunalt engagement har vist sig at være en god ide. Møllerne fungerer tilfredsstillende, og produktionen er højere end budgetteret.

INITIATIVER

Plads til møller

Den kommende vindmølleplan for Skanderborg Kommune skal sikre plads til flere vindmøller. F.eks. kan 44 vindmøller á 2MW producere det el-forbrug som "importeres" til kommunen til forbrug plus det, som allerede i dag produceres på vindmøller i kommunen (i alt ca. 248.000 MW). Viser det sig pga. de store landskabelige værdier vanskeligt at finde placeringsmuligheder, bør muligheden for supplerende investeringer i vindmøller andre steder i landet vurderes.

Hjælp til køb af vindmølleanparter

I samarbejde med konsulenter faciliteres opstilling af en række møller, så borgere kan købe anparter. En mølle koster ca. 25 mio., og hele processen med at få diverse godkendelser, miljøvurderinger, beregninger, aftaler om f.eks. mindstepris, m.m. er vanskelig. Erfaringer fra andre kommuner er, at private meget gerne investerer i vindmølleanparter. Det giver samtidig lokal accept og stolthed over møllerne.

Kommunen køber selv vindmøller

Skanderborg Kommune vil selv investere i vindmøller. F.eks. kan 2 vindmøller á 2 MW dække el-forbruget i de kommunale bygninger og til vejbelysning. Investeringen kan ske ved låneoptag, som betales tilbage via den efterfølgende besparelse. Det kan ske uden for den kommunale låneramme, da det er til vedvarende energi.

VIDEN OM VEDVARENDE ENERGI (forts...)

Solceller

Solceller i Skanderborg Kommune i 2007 producerede ca. 13 MWh, svarende til forbruget hos ca. 9 personer.

Udviklingen i solcelleteknologien med mere effektive anlæg og lavere pris vil efter al sandsynlighed betyde, at der i årene fremover bliver etableret flere solcelleanlæg. En anden årsag til at solcelleanlæg vil blive populære er, at lavenergihuse med stor fordel kan etablere solcelleanlæg til at dække husets energiforbrug.

Solvarme

Produktionen fra solfangere i Skanderborg Kommune i 2007 var ca. 1.100 MWh.

Prisen og effektiviteten på solfangere har været forholdsvis konstant i mange år. Prisen er konkurrencedygtig med mange andre opvarmningsformer, men skal suppleres med en anden energiform om vinteren.

Biomasse

Fjernvarmen i de 4 største byer i kommunen er helt eller delvis CO₂-neutral, idet de først og fremmest fyrer med flis eller affald. Hørning og til dels Skanderborg er bundet sammen med Varmeplan Århus, hvor der også er overskudsvarme fra el-produktionen på Studstrupværket.

Ifølge en opgørelse fra Aarhus Universitet er der et stort uudnyttet potentiale for udnyttelse af biomasse til energiproduktion. Det gælder især husdyrgødning, halm og energiafgrøder. Biomasse kan udnyttes til biogas eller afbrændes direkte til energiproduktion.

Biogas

Hvis al husdyrgødning og enggræs i kommunen udnyttes til biogas, vil det kunne dække ca. halvdelen af forbruget af naturgas, der i dag er på ca. 9 mio. m³. Forbruget kan dækkes helt, hvis energiafgrøder anvendes.

INITIATIVER (fortsat....)

Projekter med vedvarende energi

Skanderborg Kommune vil understøtte projekter, som øger udbredelsen af vedvarende energi. På de kommunale institutioner kan det ske i tilknytning til projektet om energioptimering af de kommunale bygninger. Det kan også være private, som ønsker at etablere f.eks. et biogasanlæg, hvor Skanderborg Kommune vil indgå i et samarbejde om at få det etableret. Det samme gælder projektet om CO₂-fri sejlads.

Pilotprojekt i landsbyer

I samarbejde med Landsbysamvirket og lokale landsbyråd gøres en særlig indsats i en eller to landsbyer i forhold til udnyttelse af vedvarende energi og nedbringelse af energiforbruget. Det kan så bruges som model overfor andre landsbyer i og udenfor kommunen.

F.eks. kan det være relevant med fælles-løsninger for 1-3 landsbyer med halm- eller flisfyrede værker (Samsø-modellen) eller udnyttelse af biogas.

Varmeplan

I samarbejde med el- og fjervarmeselskaberne undersøges mulighederne for at udvide de eksisterende fjernvarmeområder, og for at hjælpe boliger med olie, gas eller el-opvarmning til omlægning til andre energiformer.

Vedvarende energi i lokalplanlægningen

I lokalplanlægningen af nye boligområder overvejes mulighederne for hel eller delvis energiforsyning med vedvarende energi. I overvejelserne indgår, at fjernvarmen er CO₂-neutral i det meste af kommunen. Derfor vil f.eks. udnyttelse af jordvarme give en større CO₂-udledning end fjernvarme, fordi det kræver en pumpe, som bruger strøm.

Solceller

Muligheder for etablering af demonstrationsprojekter med solceller undersøges i samarbejde med relevante aktører.

VIDEN OM VEDVARENDE ENERGI (forts...)

Olietanke og el-opvarmning

I 2007 var der 3.600 olieopvarmede boliger, hvilket svarer til en udledning på ca. 37.000 tons CO₂. Ligeledes i 2007 var der 1.100 el-opvarmede boliger.

Nogle boliger opvarmet med olie eller el findes inden for fjernvarmeområder, hvor det er oplagt at få disse boliger koblet på fjernvarme.

Uden for fjernvarmeområder kan løsningen være individuelle løsninger som træpillefyr, varmepumper og solfangere.

Varmepumper optager varmeenergi fra omgivelserne, enten luft eller jord. Det er især varmepumper med varmelager (varmebeholder), der er interessant i kombination med vindkraft i el-nettet, da der her kan hentes den største CO₂-reduktion.

Solfangere er især gode i kombination med enten varmepumpe, træpillefyr eller oliefyr, så disse kan slukkes om sommeren.

Privatøkonomisk kan det være attraktivt at skifte et ældre oliefyr ud med et nyt kondenserende oliefyr, som typisk vil nedbringe olieforbruget med 20 %. Dette har nogle allerede gjort, og disse fyr har en levetid på ca. 20 år.

Da olietanke tillige har en brugerøkonomi, der ikke er konkurrencedygtig i forhold til andre og mere miljøvenlige løsninger, må det forventes at brugen af individuel olie til fyringsformål vil ophøre helt indenfor en overskuelig årrække.

Private boligskift fra oliefyr til fjernvarme, varmepumper og/eller (delvis) solvarme kan i 2010 opnå støtte fra staten.

Læs mere på www.skrotditoliefyr.dk.

INITIATIVER (fortsat....)

Særlig indsats overfor oliefyr og el-opvarmning

Placeringen af boliger med olie- og el-opvarmning kortlægges, og ejerne opfordres til at skifte til fjernvarme, vedvarende energi og/eller biomasse. Det gælder også de kommunale oliefyr.

Olietanke er et særligt fokusområde, da olie som brændselkilde er en væsentlig bidragsyder til CO₂-udledningen set i forhold til de forholdsvis få husestande, som opvarmes ved hjælp af oliefyr.

2. Reduktion af energiforbrug

MÅL

I 2020 er energiforbruget i boliger reduceret med 10 % (i forhold til 2007).

I 2015 er energiforbruget i kommunale bygninger reduceret med 20 % (i forhold til 2009).

VIDEN OM ENERGIBESPARELSER

Den billigste måde at mindske CO₂-udledningen på, er ved at bruge mindre energi. Det kan ske ved ændret adfærd, som f.eks. at huske at slukke lyset efter sig. Men det kan også være ved f.eks. at isolere, at installere bevægelsesfølere og elspareskinner eller at købe apparater, som bruger meget lidt energi ved brug og ved standby.

På landsplan er elforbruget steget med 20 % de seneste 20 år, mens varmemeforbruget er faldet en smule. Udviklingen af elektronisk udstyr betyder mere elektronik i hverdagen og dermed større strømforbrug, men også mulighed for at bruge intelligent it (som f.eks. bevægelsesfølere) til at sænke forbruget. Samtidig har mange nye elektroniske produkter et markant lavere energiforbrug end ældre tilsvarende produkter.

En evt. større udbredelse af elbiler eller varmepumper for at mindske olie- og benzinforbruget vil øge elforbruget.

Personer i en gennemsnitshusstand bruger på landsplan ca. 1.500 kWh strøm om året. Antages det samme at gælde i Skanderborg Kommune, tegner boligerne sig for ca. 1/3 af strømforbruget i kommunen.

I 2007 var der et forbrug af energi til rumopvarmning på ca. 300.000 MWh - fordelt på de forskellige energikilder til varme, hvoraf nogle er CO₂-neutrale.

Ifølge en konsulentrapport vil det formentlig være muligt at opnå en energibesparelse på knap 20 % i de kommunale bygninger med en investering på ca. 48 mio. kr. Denne investering vil have en tilbagebetalingstid på knap 8 år. Rapporten har også modeller, hvor investeringerne er mindre og er hurtigere tilbagebetalt, men så er energibesparelserne også betydeligt lavere.

Netværk for fremtidens byggeri har i juli 2010 80 medlemmer blandt især arkitekter, ingeniører, håndværkere, producenter og embedsmænd. Det er holdt 6 møder siden netværkets etablering i november 2009. Netværket har til formål: at udbrede viden om gode byggeløsninger mht. energi, miljø og sundhed, at ruste det lokale erhvervsliv til at kunne udføre energi- og miljørigtigt sundt byggeri, at fremme samarbejdet mellem byggeriets parter om fremtidens byggeri og at synliggøre lokale kompetencer på området.

INITIATIVER

Lavenergi i nye boligområder

Ifølge Kommuneplan 2009 skal alle nye boligområder udlægges med krav om, at boligerne skal opføres som lavenergiboliger. Det skrives ind i lokalplaner, og er dermed juridisk bindende for bygherrer.

Område til eksempelbyggeri

Et kommunalt område udvælges og udbydes til eksempelbyggeri for energi- og miljørigtigt sundt byggeri, som skal inspirere entreprenører, håndværkere, producenter, arkitekter og bygherrer.

Netværk for fremtidens byggeri

Netværk for fremtidens byggeri skal sikre, at byggebranchen har den nyeste viden om klimarigtigt byggeri og kan inspirere deltagerne til samarbejde.

Energirenovering af kommunale bygninger

I efteråret 2010 udbydes opgaven at energirenovere de kommunale bygninger. Det vindende firma – et såkaldt ESCO-firma – vil i samarbejde med Skanderborg Kommune gennemgå bygningerne grundigt for mulige indsatser overfor energiforbrug. Realisering af indsatserne skal finansieres af besparelserne. Det endelige niveau af energibesparelser i forhold til investeringerne vælges, når de mulige indsatser er vurderede. Som følge af reduceret varme- og elforbrug reduceres CO₂ udslippet. Endvidere frigøres på sigt økonomiske ressourcer på grund af det lavere energiforbrug.

Belysning

Det skal løbende overvejes, hvorledes belysningen i det offentlige rum optimeres i forhold til energibesparelser.

3. Samarbejde og formidling

MÅL

Klimaindsatsen skal gennemføres i et bredt og åbent samarbejde med borgere, foreninger og virksomheder.

VIDEN OM SAMARBEJDSPARTNERE

Skanderborg Kommunes klimapolitik kan og skal ikke stå alene. Den skal ses i sammenhæng med alle de mange andre aktører og indsatser. Det gælder den nationale indsats, nabokommunernes, forsyningsselskabernes og ikke mindst borgernes og virksomheders indsats. Klimapolitikken er derfor samtidig en indbydelse til et bredt samarbejde om at realisere de ambitiøse klimamål.

Allerede nu er vi godt i gang. I 2008 underskrev Skanderborg Kommune "Kurveknækkeraftalen" med Elsparafonden. I aftalen forpligter Skanderborg Kommune sig til at nedbringe el-forbruget med 1 % årligt. I forlængelse heraf indgik Skanderborg Kommune i 2009 en klima-aftale med Danmarks Naturfredningsforening, og dermed deltager Skanderborg Kommune i DN's projekt "Klimakommune". Aftalen indebærer, at kommunen forpligter sig til at nedbringe CO₂-udledningen med 2 % om året frem til 2025.

For at Skanderborg Kommune kan blive CO₂-neutral, er det afgørende, at borgerne bidrager. Derfor indeholder klimapolitikken tiltag, der kan gøre den enkelte borger mere bevidst om sit energiforbrug og mulighederne for at nedsætte det. Blandt andet er de fire store byer i kommunen termofotograferet, og det er oplagt, i samarbejde med forsyningsselskaberne, at informere om, hvorledes den enkelte husstand kan reducere varmeudslippet fra deres hus.

Netværket for fremtidens byggeri "efteruddanner" deltagerne i forhold til klimavenligt byggeri, og skaber netværk virksomhederne imellem, som f.eks. kan byde på større byggeprojekter.

El- og fjernvarmeselskaberne har den tætte kontakt til forbrugerne, og er derfor oplagte samarbejdspartnere i en kommunal klimaindsats. Et indledende møde har vist stor interesse for deltagelse i konkrete projekter og fælles informationsindsats i forhold til borgerne. For at sikre fælles fodslag og fælles idé-udvikling selskaberne og kommunen imellem inviteres de lokale selskaber til at udgøre en følgegruppe for klimapolitikken

Udvikling af nye teknologier kan medvirke til at nedbringe såvel CO₂-udledningen som energiforbruget. I den kommende erhvervspolitik indarbejdes initiativer, der understøtter virksomheder inden for clean-tech området. Indsatsen gennemføres i samarbejde med Skanderborg ErhvervsUdvikling og Væksthus Midtjylland.

INITIATIVER

Formidling

Borgere og virksomheder skal sikres viden om og motiveres til at agere klimavenligt. Der tilrettelægges åbne konferencer og temamøder, hvor viden og erfaringer formidles. Klimahjemmesiden, www.skanderborg.dk/klima udvikles og bliver sitet, hvor borgere og eksperter blogger og deler den nyeste viden om produkter, finansieringsmuligheder osv.

Klimapartnerskaber

Relevante parter (private, virksomheder, forsyningsselskaber m.v.) samarbejder om initiativer, der kan medvirke til at realisere klimapolitikens mål om nedbringelse af CO₂-udledning og energiforbrug.

Klimaambassadører

Der udnævnes og uddannes frivillige klimaambassadører på arbejdspladser, i foreninger, landsbyer m.v. Klimaambassadørerne skal hjælpe med at spare på energien, og være med til at fortælle den gode historie.

Demonstrationsprojekter

Der skal etableres udviklings- og demonstrationprojekter i forbindelse med byudvikling og bygningssrenoveringsopgaver, som kan give viden til andre. Den årlige arkitekturpris suppleres med en pris for byggeri, der kombinerer klimaløsninger og god arkitektur.

Elbiler og -både

Samarbejdsaftale med Better Place om etablering af infrastruktur (ladestationer) til el-biler skal udnyttes til at motivere borgere og virksomheder til at konvertere til el-biler. Projektet vedr. CO₂-neutral sejlads skal markedsføres og udvikles yderligere i samarbejde med Destination Skanderborg.

Klimasekretariat

Der etableres en tværgående projektorganisation med hensyn til klima-indsats, der dels bistår den kommunale organisation med hensyn til klimaindsats, dels varetager en opsøgende og formidlende funktion i forhold til borgere og virksomheder. Der nedsættes en følgegruppe bestående af bl.a. forsyningsselskaberne.